

Akromegali

Vad är akromegali?

Akromegali är en sjukdom som orsakas av en för hög insöndring av tillväxthormon i blodet. Normalt sett produceras tillväxthormon bara då och då under dygnet i ett antal korta pulser från hypofysen. Vid akromegali ser man istället en ständig och hög produktion orsakad av en tillväxthormonproducerande knuta i hypofysen (en slags godartad tumör eller sk adenom). Storleken på denna knuta kan variera och kan i sällsynta fall bli så stor att den trycker på synnervskorsningen strax ovanför hypofysen.

Vad händer i kroppen vid akromegali?

Symptomen kommer ofta långsamt under loppet av flera decennier. Den höga halten av tillväxthormon i blodet leder hos vuxna till en gradvis tillväxt av utskjutande delar av kroppen som händer, fötter, näsa, läppar, haka och öron etc. (Ordet akromegali är grekiska och hänsyftar på orden för spets, ände, respektive förstoring). Ibland ses också symptom som beror på att andra hormoner från hypofysen har bortfallit.

Förutom att ha dessa symptom kan man också besväras av snarkningar, svettningar, huvudvärk och mjukdelssvullnader. Man finner bland patienter med akromegali en ökad förekomst av hjärt- kärlsjukdomar samt diabetes.

Hur många får sjukdomen?

Bland en miljon människor finns det ca 50-70 patienter med akromegali, och ca 4-6 nya fall upptäcks varje år. Tillväxthormonproducerande tumörer hos barn som fortfarande växer leder till gigantism eller jätteväxt. Detta är dock mycket sällsynt.

Hur utredes sjukdomen?

Den viktigaste utredningen består av läkarundersökning, ögonundersökning (synfält), magnetkameraundersökning (MRT) av hypofys samt blodprovstagning, ibland många gånger över dygnet, samt urinprov.

Hur behandlas akromegali?

Det är viktigt att man behandlar akromegalisjukdomen, då kroppen annars kan skadas. Behandlingen utföres i samarbete mellan läkare inom olika specialiteter (endokrinologi, öron- näs- och halssjukdomar samt neurokirurgi). Vanligtvis behandlas akromegali med en hypofysoperation. Oftast kan man operera hypofysen via näsans bihålor efter ett snitt bredvid näsan eller under överläppen. Man kan ofta avlägsna hela tumören utan att samtidigt avlägsna den friska delen av hypofysen. Man försöker på så sätt undvika i görligaste mån att patienten måste ges ersättningsbehandling med andra hypofysproducerade hormoner (sköldkörtelhormon, kortisol och könshormon) under resten av livet. Akromegali kan också behandlas med strålning eller vissa läkemedel, t ex Sandostatininjektioner och Pravideltabletter.